

**Małgorzata
Szczepańska**

główny specjalista ds.
certyfikacji wyrobów
chemicznych w Zespole
ds. Certyfikacji
Produktów Nawozowych,
Wyrobów i Inspekcji
PCBC SA

AUTORKA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/1009 – NOWE RAMY PRAWNE DLA PRODUKTÓW NAWOZOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ PODSUMOWANIE TRZECH LAT OBOWIĄZYWANIA I FUNKCJONOWANIA NA RYNKU

Od 16 lipca 2022 r. w całej Unii Europejskiej obowiązuje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku europejskim produktów nawozowych UE i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003. Nowe przepisy przez trzy lata radykalnie zmieniły podejście do klasyfikacji, certyfikacji i obrotu nawozami. Regulacja ta ma nie tylko charakter prawny, ale także strategiczny – wspiera gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększa bezpieczeństwo środowiskowe oraz otwiera rynek na innowacyjne technologie nawozowe, w tym produkty pochodzące z recyklingu.

Szeroki zakres zastosowania – nowa definicja produktu nawozowego

Jednym z kluczowych elementów rozporządzenia jest znaczne poszerzenie zakresu regulacji. O ile wcześniejsze Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 r. w sprawie nawozów obejmowało wyłącznie nawozy mineralne, nowe przepisy wprowadzają ujednoliconą klasyfikację, tzw. PFC – Kategorii Funkcji Produktów (*Product Function Categories*), obejmując zarówno nawo-

zy mineralne, jak i:

- nawozy organiczne,
- nawozy organiczno-mineralne,
- środki wapnujące,
- polepszacze gleby,
- podłoża do upraw,
- inhibitory,
- biostymulatory,
- produkty mieszane.

Tym samym rozporządzenie odpowiada na potrzeby rynku, który coraz silniej orientuje się na produkty przyjazne środowisku, oparte na naturalnych lub wtórnych surowcach.

System oceny zgodności i oznakowania CE dla produktów nawozowych

Producenci chcący wprowadzać swoje wyroby na rynek unijny jako produkty nawozowe UE muszą spełnić szereg wymogów w zakresie oceny zgodności, w zależności od typu produktu i jego składu. W wielu przypadkach niezbędne jest zaangażowanie Jednostki Notyfikowanej. Po spełnieniu wszystkich kryteriów możliwe jest >>

oznakowanie produktu znakiem CE, co gwarantuje dostęp do całego rynku UE. Nieodłącznym elementem, będącym uwieńczeniem procesu oceny zgodności, jest przygotowanie przez producenta Deklaracji Zgodności UE dla swojego produktu, zgodnie ze wzorem wskazanym w załączniku V do Rozporządzenia 2019/1009 i przyjęcie odpowiedzialności za zgodność produktu.

Rola oraz działania jednostki notyfikowanej: merytoryczna ocena zgodności, weryfikacja, certyfikacja

Na tle wspólnego rynku szczególnego znaczenia nabiera działalność krajowych jednostek notyfikowanych, uprawnionych do przeprowadzania procedur oceny zgodności. Lista wszystkich jednostek notyfikowanych prowadzących ocenę do Rozporządzenia 2019/1009 jest dostępna w tzw. bazie NANDO (aktualnie *Single Market Compliance Space* (SMCS)). W Polsce, Pol-

lizi i zgazowania; CMC 15: Odzyskane materiały o wysokiej czystości.

W ramach posiadanych kompetencji JN prowadzi ocenę produktów nawozowych w pełnym zakresie Rozporządzenia 2019/1009.

W module A1 – cykle termiczne i badania, o których mowa w załączniku IV, część II, pkt 4.1–4.4, przeprowadza się w imieniu producenta na reprezentatywnej próbce produktu nawozowego UE co trzy miesiące w celu weryfikacji zgodności. W ramach badania typu UE w module B – przeprowadza się odpowiednie badania i testy na danych próbkach lub zleca ich przeprowadzenie. JN może zlecić badania i testy na dostarczonych bądź pobranych próbkach, alternatywnie producent może dostarczyć również do PCBC sprawozdanie z akredytowanych badań produktu, nie starsze niż dwa lata. Poza tym w module A1 oraz B, JN ocenia dokumentację techniczną dla produktu nawozowego dostarczoną przez producenta.

W module D1 Jednostka, w terminie ustalonym z producentem, przeprowadza audyt systemu zapewnienia jakości procesu produkcji. Audyt to ocena realizowana w zakładzie producenta (miejscu magazynowania/konfekcjonowania), podczas której weryfikowany jest zatwierdzony system zapewnienia jakości procesu w odniesieniu do produkcji, kontroli gotowych produktów i badania produktów nawozowych zgodnie z pkt 5 załącznika IV do Rozporządzenia 2019/1009, a także podlega nadzorowi zgodnie z pkt 6.

W przypadku, gdy JN zidentyfikuje braki lub nieścisłości w ocenianej dokumentacji technicznej, wskazuje konieczność uzupełnienia informacji. Jednostka Notyfikowana nie prowadzi konsultacji, nie doradza. Jej zadaniem jest ocenić, czy na podstawie przedstawionych dowodów produkt nawozowy spełnia opisane wymagania.

Na zakończenie procesu oceny zgodności Jednostka wydaje decyzję: pozytywną oraz certyfikat bądź świadectwo lub gdy produkt nawozowy nie spełnia wymagań – decyzję negatywną, informując o tym fakcie producenta.

Ważność wydanego certyfikatu jest różna i zależna od modułu. Świadectwa wydawane w module A1 ważne są przez trzy miesiące i przed ich końcem należy przeprowadzić kolejne badanie produktu. Certyfikaty wydawane w module B są ważne przez pięć lat. W tym obrębie zaszła znacząca zmiana, gdyż wcześniej były to trzy lata. Od 4 marca 2025 roku PCBC umożliwia producentom wnioskowanie o wydłużenie ważności certy-

fikatów już wydanych przez PCBC w module B do Rozporządzenia 2019/1009. Data ważności certyfikatów wydanych na trzy lata w module B może zostać wydłużona do pięciu lat od pierwotnej daty ich wydania, pod warunkiem złożenia w PCBC wymaganych dokumentów, tj. wniosku o ocenę zgodności wskazanego produktu z zaznaczeniem opcji – wydłużenie ważności certyfikatu, z zastrzeżeniem, że wniosek musi wpłynąć do PCBC przed upływem dotychczasowego okresu ważności certyfikatu oraz oświadczenia o braku zmian wprowadzonych w produkcie, dla którego została przeprowadzona ocena zgodności i został wydany certyfikat. Następuje podpisanie stosownego aneksu do dotychczasowej umowy, a certyfikat zostaje wydłużony. Z kolei w module D1 certyfikaty ważne są przez trzy lata, pod warunkiem przeprowadzania corocznie audytu. W całym okresie ważności certyfikatu producent zobowiązany jest do przestrzegania zobowiązań wynikających z podpisanej umowy o ocenę zgodności.

Od lipca 2022 roku PCBC wydało ponad 150 certyfikatów w dwóch modułach, tj. B oraz D1.

70% certyfikatów wydanych zostało na wnioski przychodzące z rynku polskiego, a 30% certyfikatów wydanych zostało na wnioski złożone z rynku zagranicznego. Najczęściej oceniane produkty należą do kategorii funkcji produktów PFC 1 (C) oraz PFC 6 (B). Ponadto w ciągu ostatnich trzech lat PCBC zorganizowało sześć ogólnopolskich konferencji, które obejmowały merytoryczną wymianę wiedzy oraz doświadczeń związanych z produktami nawozowymi UE, dodatkowo edukowały w zakresie przebiegu procesu oceny zgodności. Wydarzenia zgromadziły ponad 750 osób, wśród których byli prelegenci z wielu instytucji, między innymi z takich, jak Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Merytoryczne prelekcje były nie tylko źródłem aktualizowania wiedzy, ale również impulsem do dalszego rozwoju i wzmacniania standardów jakości w całym łańcuchu produkcji nawozów.

Podczas Konferencji producenci produktów nawozowych oraz materiałów składowych mieli okazję spotkać się z przedstawicielami jednostek współpracujących z branżą, takich jak laboratoria, uczelnie, kancelarie prawne. Konferencje stanowiły platformę do wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie produktów nawozowych, omawiając

zarówno aspekty regulacyjne, jak i technologiczne, które kształtują przyszłość branży w Polsce i Unii Europejskiej. Pisemne odpowiedzi na pytania zadane podczas spotkań zostały opublikowane na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dodatkowo JN publikuje artykuły na temat oceny zgodności produktów nawozowych, m.in. na łamach magazynu „Chemia i Biznes” oraz prowadzi blog Świat produktów nawozowych, który łączy wiedzę i praktykę, inspirując do bardziej efektywnego i zrównoważonego podejścia do nowych regulacji. Więcej informacji na temat dostępnych artykułów oraz organizowanych wydarzeń można znaleźć na stronie www.pcbc.gov.pl

Akty prawne zmieniające Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009

Rozporządzenie 2019/1009, dotyczące wprowadzania na rynek produktów nawozowych UE, zostało w ciągu ostatnich trzech lat kilkakrotnie nowelizowane, wprowadzając istotne zmiany w zakresie kategorii materiałów składowych (CMC), wymagań technicznych, etykietowania oraz cyfryzacji.

Najważniejsze ze zmian to między innymi:

- Rozporządzenie delegowane 2024/1682 z 4 marca 2024 r. w odniesieniu do przetworzonego obornika, który po odpowiednim przetworzeniu zgodnie z wymaganiami rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 może być stosowany w produktach nawozowych UE, które podlegają oznakowaniu CE. Został dodany do kategorii materiałów składowych CMC 10 w załączniku II do rozporządzenia 2019/1009. Zmiana ta wspiera gospodarkę o obiegu zamkniętym i promuje wykorzystanie odpadów organicznych w produkcji nawozów. Jednak nadal wielu producentów z niecierpliwością oczekuje opracowania wymagań dla innych produktów pochodnych, co umożliwiłoby dalszy rozwój rynku nawozowego.
- Rozporządzenie delegowane 2024/2786 z 23 lipca 2024 r. wprowadziło zmiany w zakresie *Enterococcaceae* i złożeń zgodności produktów nawozowych UE bez przeprowadzania weryfikacji. Dostosowano tolerancje dla zawartości nawozów makroskładnikowych i mikroskładnikowych oraz zawartości inhibitorów, co ułatwia ocenę zgodności i zmniejsza obciążenia administracyjne dla producentów. Nowe przepisy uwzględniają od-

chylenia produkcji i dokładność dostępnych metod badawczych.

- W ramach czterech rozporządzeń delegowanych przedstawiono wymagania dla kategorii materiałów składowych, takich jak CMC 12 – 15. Wymieniając, są to: Rozporządzenie delegowane 2021/2086 z 5 lipca 2021 r. uwzględniające wytrącone sole fosforanowe i produkty pochodne (CMC 12); Rozporządzenie delegowane 2021/2087 z 6 lipca 2021 r. dodające materiały utleniane termicznie i produkty pochodne (CMC 13); Rozporządzenie delegowane 2021/2088 z 7 lipca 2021 r. dodające materiały uzyskane w wyniku pirolizy i zgazowania (CMC 14) oraz Rozporządzenie delegowane 2022/1171 z 22 marca 2022 r. dodające odzyskane materiały o wysokiej czystości (CMC 15).
- Rozporządzenie 2024/2516 z 18 września 2024 r. zmodyfikowało przepisy dotyczące etykietowania produktów nawozowych UE, umożliwiając stosowanie etykiet cyfrowych. Zmiana ta ma na celu poprawę dostępu do informacji o produktach oraz ułatwienie ich stosowania i przechowywania. Warto zaznaczyć, że rozporządzenie delegowane pozostawia dowolność wyboru w tym zakresie, cytując zapis: *Decyzja o wprowadzeniu etykiety cyfrowej należy przede wszystkim do producentów i importatorów, którzy są odpowiedzialni za spełnianie wymogów dotyczących etykietowania określonych w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2019/1009. Jest to ważne, aby zapewnić im możliwość podejmowania świadomych decyzji dostosowanych do asortymentu produktów i docelowych klientów.* Komisja do 1 maja 2027 r. przyjmie akty delegowane zgodnie z artykułem 44, w celu uzupełnienia artykułów 11b i 11c przez ustanowienie szczegółowych wymogów dotyczących etykietowania cyfrowego produktów nawozowych UE oraz warunków wypełnienia obowiązków przez producentów udostępniających taką formę etykiety.
- Rozporządzenie delegowane 2024/2770 z 23 lipca 2024 r. wprowadziło zmiany w zakresie stosowania polimerów w nawozach. Określono kryteria biodegradowalności dla substancji otoczkujących i polimerów zatrzymujących wodę, co ma na celu ograniczenie wpływu mikrocząstek polimerów na środowisko.
- Rozporządzenie delegowane 2024/2787 z 23 lipca 2024 r. w odniesieniu do włą-

czenia folii do ściółkowania do kategorii materiałów składowych 9 (CMC 9) produktów nawozowych UE. Zmiana ta ma ułatwiać obrót biodegradowalnymi foliami ściółkowymi, które przyczyniają się do poprawy struktury gleby, zatrzymywania wody i ograniczenia wzrostu chwastów. Aby folie do ściółkowania mogły być uznane za materiały składowe w CMC 9, muszą spełniać określone kryteria biodegradowalności oraz przejść odpowiednie badania toksyczności.

Producenci chcący wprowadzać swoje wyroby na rynek unijny jako produkty nawozowe UE muszą spełnić szereg wymogów w zakresie oceny zgodności, w zależności od typu produktu i jego składu

Wskazane powyżej rozporządzenia delegowane są częścią z tych, które zostały wprowadzone w trakcie funkcjonowania Rozporządzenia 2019/1009 i mają na celu uproszczenie procedur administracyjnych, promowanie zrównoważonego rozwoju oraz poprawę dostępu do informacji o produktach nawozowych na rynku UE.

Producent jest odpowiedzialny za bieżące monitorowanie oraz wdrażanie opublikowanych zmian do Rozporządzenia 2019/1009, aby zapewnić zgodność swoich produktów nawozowych z obowiązującymi przepisami.

Poza tym strony zainteresowane mogą korzystać z informacji publikowanych na platformie CIRCABC (*Commission Expert Group on Fertilising Products*), w tym również zadawać pytania. Grupa Ekspertów stanowi wsparcie w procesie legislacyjnym związanym z Rozporządzeniem 2019/1009. Jej głównym celem jest zapewnienie fachowej opinii na temat technicznych i naukowych aspektów dotyczących produktów nawozowych, w tym materiałów składowych (CMC). Grupa ta pełni kluczową rolę w opracowywaniu wytycznych, norm technicznych oraz w ocenie zgodności produktów z obowiązującymi przepisami. Działa na rzecz harmonizacji rynku wewnętrznego UE w zakresie nawozów. ||